

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
CELJE

Oddelek za kmetijsko svetovanje
Mestni trg 7, 3310 Žalec
tel. 03 710 17 88 fax 03 710 17 81

Žalec, 19.08.2011

VARSTVO OLJNE OGRŠČICE V JESENI

Zatiranje plevelov

K zatiranju plevelov v oljni ogrščici lahko pristopimo podobno kot pri pridelavi ozimnih žit, saj so tudi plevelne združbe, ki se razvijejo v posevkih ogrščice podobne žitnim. Predvsem nam v pridelavi ogrščice lahko delajo težave rastline samosevnih žit, srakoperec, smolenec, ščir, kostreba in druge križnice (npr. repica). Pri hibridih oljne ogrščice, ki so nižje rasti, moramo plevela bolj temeljito zatirati, saj so manj konkurenčni od plevelov. Zapleveljenost pa ima vpliv tudi na glivične bolezni stebela.

Priporočljivo je, da njivo za setev pripravimo zgodaj in počakamo, da pleveli vzniknejo in površino prebranamo (izvedemo mehanično zatiranje plevelov). Na njivah z majhnim potencialom plevelov, uporaba herbicidov ni potrebna, če setev opravimo v optimalnih pogojih in jeseni nastopi zgodnji mraz. Mehanično zatiranje plevelov lahko opravimo tudi po vzniku posevka z uporabo česal. Posevki morajo biti v tem primeru zelo natančno posejani in česalo mora imeti ustrezno usmerjene roglje, saj lahko sicer s prečesavanjem povzročimo veliko poškodb.

Herbicide lahko v posevkih uporabimo jeseni pred vznikom ali po njem in zgodaj spomladi. V naših razmerah se zatiranje plevelov večinoma opravi jeseni, izjemoma v, zaradi bolezni ali vremena, razredčenih posevkih zatiranje opravimo spomladi (tu nastopijo težave z okopavinskimi pleveli).

Za zatiranje širokolistnih in ozkolistnih plevelov v posevkih oljne ogrščice lahko uporabimo naslednje v Sloveniji registrirane herbicide (18.8.2011):

Pripravek aktivna snov	odmerek	uporaba varstvo voda	opombe
ZA ZATIRANJE ŠIROKOLISTNEGA IN OZKOLISTNEGA PLEVELA PO SETVI, VENDAR PRED VZNIKOM PLEVELOV IN OGRŠČICE			
BUTISAN-S** 25.5.2012 metazaklor 50% <i>priporočena poraba vode: 200 – 600 l/ha</i>	2 – 2,5 l/ha (lahka in srednje težka tla) 2,5 – 3 l/ha (težka in s humusom bogatejša tla)	Za zatiranje travnega in širokolistnega plevela. Pri tretiranju je potrebno preprečiti onesnaženje vodotokov, vodnjakov, jezer in vodnih izvirov s tem, da tretiramo najmanj 20 m od njih.	karenca: zagotovljena s časom uporabe. V primeru, da po tretiranju pade veliko padavin (več kot 15 mm), lahko pride do začasnega zastoja v rasti, v primeru slabe priprave tal pa tudi do razredčitve posevka.
DEVRIKOL 45 FL napropamid 45 % <i>priporočena poraba vode: 300 – 600 l/ha</i>	2,5 l/ha	Za zatiranje nekaterih vrst enoletnega (ozkolistnega in širokolistnega) plevela. Uporaba v ozimni oljni ogrščici pred setvijo z inkorporacijo na globino 2-5 cm Pri tretiranju je potrebno preprečiti onesnaženje vodotokov, vodnjakov, jezer in vodnih izvirov s tem, da tretiramo najmanj 20 m od njih.	karenca: zagotovljena s časom uporabe. Sredstva ne smemo uporabljati na peščenih tleh ali zemljiščih, ki vsebujejo več kot 10% humusa in na izrazito suhih ali vlažnih tleh. Ne deluje na plevela iz družine križnic in razhudnikovk.
TERIDOX 500 EC dimetaklor 50%	2,0 l/ha	Herbicide za talno rabo (ustavi rast plevela takoj po vzniku). Pri tretiranju je potrebno preprečiti onesnaženje vodotokov, vodnjakov, jezer in vodnih izvirov tako, da se tretira v oddaljenosti 40 m tlorisne širine od vodnih virov.	karenca: zagotovljena s časom uporabe. Sredstvo smemo na istem zemljišču uporabiti le 1x vsako 3 leto, v največjem dovoljenem odmerku 2,0 l/ha.
ZA ZATIRANJE ŠIROKOLISTNEGA IN OZKOLISTNEGA PLEVELA PO VZNIKU OGRŠČICE			
FUEGO metazaklor 52,63% <i>priporočena poraba vode: 200 – 400 l/ha</i>	1,5 l/ha	Uporaba v času po vzniku oljne ogrščice v razvojni fazi BBCH 11-12, ko so klični listi popolnoma razgrnjeni, pa do pojava prvih dveh pravih listov oljne ogrščice in po vzniku plevela (a ne kasneje, ko plevel razvije več kot 2 prava listov). Pri tretiranju je potrebno preprečiti onesnaženje vodotokov, vodnjakov, jezer in vodnih izvirov tako, da se s sredstvom ne sme tretirati v območju 20 m tlorisne širine od meje brega voda 1. in 2. reda.	karenca: zagotovljena s časom uporabe.
BUTISAN 400 SC metazaklor 40%	2 l/ha	Uporaba v ozimni oljni ogrščici takoj po vzniku gojenih rastlin, preden plevel vzkali oziroma najpozneje do stadija 2. lista plevela. Pri tretiranju je potrebno preprečiti onesnaženje vodotokov, vodnjakov, jezer in vodnih izvirov tako, da se s sredstvom ne tretira v območju 15 m tlorisne širine od meje brega voda 1. in 2. reda.	karenca: zagotovljena s časom uporabe. Tretiranje je dovoljeno do 6 tednov pred pobiranjem pridelka. Za učinkovito delovanje je pomembna priprava tal, tako da je zemljišče brez grud in kamenja. Seme mora biti dobro prekrito z zemljo. Sredstvo se aktivira s pomočjo talne vlage. Do fitotoksičnosti lahko pride v primeru, če takoj po tretiranju močno dežuje (več kot 30 mm) ali če so rastline pod fiziološkim stresom (neustrezne razmere za rast, poškodbe zaradi drugih fitofarmaceutskih sredstev, bolezni ali nizkih temperatur).

Pripravek aktivna snov	odmerek	uporaba varstvo voda	opombe
ZA ZATIRANJE ŠIROKOLISTNEGA PLEVELA PO VZNIKU PLEVELOV IN OGRŠČICE			
LONTREL 100 klopivalid 10 %	1 – 1,2 l/ha	Za zatiranje širokolistnega plevela po vzniku plevelov, ko je plevel v razvojni fazi 2-6 listov in je oljna ogrščica v razvojni fazi, ko je prvi list razgrnjen, do vidnih individualnih cvetnih brstov (glavno socvetje) vendar ko so ti še zaprti (BBCH 11 – 55). Pri tretiranju je potrebno preprečiti onesnaženje vodotokov, vodnjakov, jezer in izvirov s tem, da se ne sme tretirati v območju 15 m tlorisne širine od meja brega voda 1. reda in 5 m tlorisne širine od meja brega voda 2. reda..	karenca: 70 dni Pri uporabi sredstva je zaradi izrazite občutljivosti številnih rastlin potrebno preprečiti zanašanje na sosednje posevke. <u>Zaradi izrazite občutljivosti na ostanke v tleh,</u> se sme na površino predhodno tretirano s tem herbicidom sejati sojo in fižol po 6 mesecih, sladkorno peso, lucerno, čebulo in komarček po enem letu, krompir, sončnice in paradižnik po 15 mesecih ter grah po dveh letih.
ZA ZATIRANJE OZKOLISTNEGA PLEVELA PO VZNIKU PLEVELOV IN OGRŠČICE			
AGIL 100 EC propakvizafop 10%	1 l/ha za zatiranje enoletnih trav od stadija 3 listov do sredine kolenčenja 1,5 – 2 l/ha za zatiranje pirnice, ko je visoka 15-25 cm 1 l/ha za zatiranje divjega sirka, ko doseže višino 30-40 cm	Za zatiranje enoletnega in nekaterih vrst večletnega ozkolistnega plevela. Pri tretiranju je potrebno preprečiti onesnaženje vodotokov, jezer, vodnjakov in vodnih izvirov s tem, da se tretira najmanj 20 m od njih.	karenca: zagotovljena s časom uporabe
ARAMO 50 tepraloksimid 5%	1 – 1,5 l/ha za zatiranje <u>enoletnega ozkolistnega plevela</u> (v času, ko ima plevel 3 liste do konca razraščanja) in <u>samoniklega žita</u> (nižji odmerek uporabimo pred razraščanjem žit, višjega v fazi razraščanja žit) 2 l/ha za zatiranje <u>večletnih trav (plazeča pirnica, divji sirek), ko je plevel visok 10-20 cm</u>	Za zatiranje enoletnega in večletnega ozkolistnega plevela po vzniku gojene širokolistne kulture. Pri tretiranju je potrebno preprečiti onesnaženje vodotokov, vodnjakov, jezer in vodnih izvirov tako, da se s sredstvom ne sme tretirati v območju 15 m tlorisne širine od meja brega voda 1. in 5 m od meja brega voda 2. reda.	karenca: 90 dni. Uporaba v ozimni oljni ogrščici dovoljena v jeseni do razvojne faze 9 listov; v jari oljni ogrščici uporaba dovoljena do razvojne faze 6 listov. Ne priporoča se tretiranje v sušnih razmerah in pri nizkih oziroma visokih temperaturah.
FOCUS ULTRA cikloksidim 10%	1 – 1,5 l/ha za zatiranje plevela po vzniku posevka oz., ko je plevel v fenološki fazi od 3-5 listov do konca razraščanja 3 – 4 l/ha za zatiranje plevela, ko je visok 20-30 cm oziroma pred cvetenjem	Za zatiranje enoletnega in večletnega ozkolistnega plevela. Pri tretiranju je potrebno preprečiti onesnaženje vodotokov, jezer, vodnjakov in vodnih izvirov s tem, da se tretira najmanj 20 m od njih.	karenca: 100 dni.
FUSILADE FORTE fluazifop-p-butil 15%	0,8 l/ha za zatiranje enoletnega ozkolistnega plevela 1,3 l/ha za zatiranje večletnega ozkolistnega plevela (divji sirek), s predhodno medvrstno obdelavo tal, s katero razrežemo rizome 1,5 – 2 l/ha za zatiranje večletnega ozkolistnega plevela	Za zatiranje enoletnega in večletnega ozkolistnega plevela Pri tretiranju je potrebno preprečiti onesnaženje vodotokov, jezer, vodnjakov in vodnih izvirov tako, da se tretira najmanj 20 m od njih.	karenca: 90 dni. Sredstva se ne sme uporabljati v vročem in vetrovnem vremenu.

Opomba: ** datum odprodaje zalog

Zatiranje bolezni in škodljivcev

V pridelavi oljne ogrščice lahko težave povzročajo tudi različne bolezni in škodljivci.

Najpogosteje težave nastopijo zaradi **obolelosti** z belo gnilobo, suho trohnobo stebela kapusnic, črno pegavostjo kapusnic, sivo plesnijo,... Proti alternarijski črnobi, pegavosti in gnilobi ogrščice (*Alternaria brassicae* sp.) in beli zrnati gnilobi ogrščice (*Sclerotinia sclerotiorum*) je v Sloveniji registriran fungicid **Folicur EW 250**. Najvišji letni odmerek je 1,5 l/ha, v jesenskem času pa ga običajno uporabimo v odmerku 0,6 – 0,7 l/ha (oljna ogrščica v razvojni fazi 6-7 listov). Razliko do polnega letnega odmerka 1,5 l/ha pa po potrebi uporabimo spomladi. Sredstvo lahko dodamo insekticidom, vendar pred cvetenjem oljne ogrščice.

Že v jesenskem času lahko škodo na posevkih oljne ogrščice naredijo bolhači, kljunotaji in seveda tudi repna grizlica, kasneje pa lahko težave povzročajo tudi drugi škodljivci.

Vznikajoče posevke in mlade rastline oljne ogrščice radi napadejo tudi polži (trenutno v ta namen v Sloveniji še nimamo registriranega limacida).

BOLHAČI (repični bolhač (*Psylliodes chrysocephala*), kapusovi bolhači (*Phyllotreta* sp.))

povzročajo poškodbe rastlin z izjedanjem listov. V primeru, da ogrščico posejemo dovolj zgodaj in se rastline hitro razvijajo, hrošči ne morejo povzročiti toliko poškodb, da bi rastline zaradi tega propadle. Kapusovi bolhači so nevarni zlasti v sušnih poletjih in dokler rastline ne oblikujejo treh listov. Hroščki repičnega bolhača so nevarni dokler so vznikajoče rastline v stadiju kličnih listov, kasneje njihove poškodbe ne morejo več bistveno ogroziti razvoja rastlin. Nevarnejše so ličinke repičnega bolhača, ki se jeseni zavrtajo v stebela in jih čez zimo močno oslabijo. Takšne rastline slabše prezimijo, spomladi počasneje rastejo ali pa čez zimo popolnoma propadejo.

Prag za zatiranje hroščev je presežen, če na rastlinah v stadiju kličnih listov opazimo več kot 50 % rastlin z več kot 2 izjedama na kličnih listih. Kasnejše zatiranje hroščev je smiselno v toplih jesenih. Zatiranje bolhača skušamo združiti z zatiranjem repne grizlice ali v primeru kasnejšega zatiranja z zatiranjem gosenic sovok. Zatiranje bolhača opravimo zgodaj zjutraj ali pozno zvečer, ko je na rastlinah rahla rosa in ni vročine.

REPNA GRIZLICA (*Athalia rosae*)

15 mm dolge črne pagosenice z belo sivo črto na boku in 8 pari zadkovih nog objedajo listje ogrščice vse od vznika do konca oktobra. Nevarne so zlasti dokler ogrščica ne oblikuje 4 dobro razvite liste. Ker so zelo požrešne lahko posevek popolnoma objedo v nekaj dneh, zato je potrebna pogosta kontrola posevkov.

Potreba po zatiranju je odvisna od skladnosti razvoja ogrščice in pojava pagosenic.

Prag za zatiranje:

- 20 pagosenic na m², ko ima ogrščica prva dva lista,
- 1 pagosenica na rastlino, ko ima ogrščica 4 dobro razvite liste.

Hkrati z zatiranjem grizlice opravimo zatiranje gosenic belinov.

V primeru preseženih pragov gospodarske škode lahko v jesenskem času za zatiranje škodljivcev v oljni ogršči uporabimo naslednje insekticide:

Pripravek aktivna snov	odmerek	za zatiranje	opombe varstvo voda
DECIS 2,5 EC deltametrin 2,5 %	0,3 l/ha	repičarja in drugi škodljivcev	karenca: 45 dni. <i>Izogibajte se tretiranju s tem insekticidom, ko so temperature zraka nad 25°C.</i> S sredstvom se ne sme tretirati v območju 15 m tlorisne širine od meje brega voda 1. reda in 10 m od meje brega voda 2. reda.
FASTAC 100 EC alfa-cipermetrin 10%	0,10 l/ha	repnega bolhača, kljunotaja, redkvinega kljunotaja, kapusove luskove hrčice in repičarja	karenca: 49 dni <i>Ne priporoča se tretiranje pri T nad 25°C.</i> Pri tretiranju je potrebno preprečiti onesnaženje vodotokov, vodnjakov, jezer in izvirov tako, da se s sredstvom se ne sme tretirati v območju 20 m tlorisne širine od meje brega voda 1. in 2. reda.
KARATE ZEON 5 CS lambda-cihalotrin 5%	0,15 l/ha	listnih uši, kljunotaja, repičarja in drugih grizočih žuželk	karenca: 28 dni. <u>Sredstva ne smemo uporabljati v vročem in vetrovnem vremenu.</u> Zaradi zaščite vodnih organizmov upoštevati netretiran varnostni pas 15 m tlorisne širine od meje brega voda 1. reda in 10 m tlorisne širine od meje brega voda 2. reda.
MAVRIK 240 tau-fluvalinat 24 %	0,2 l/ha	repičnega kljunotaja, stebelnega in črnega kapusovega kljunotaja, repičarja, redkvinega kljunotaja, repičnega bolhača in kapusove luskove hrčice	karenca: 56 dni. <u>Sredstvo je dovoljeno uporabljati le s traktorskimi škropilnicami!</u> Pri tretiranju je potrebno preprečiti onesnaženje vodotokov, vodnjakov, jezer in izvirov tako, da se s sredstvom ne sme tretirati v območju 15 m tlorisne širine od meje brega voda 1. reda in 10 m tlorisne širine od meje brega voda 2. reda.
POLECI deltametrin 2,5 %	0,3 l/ha	repičarja in drugi škodljivcev	karenca: 45 dni. S sredstvom se ne sme tretirati v območju 15 m tlorisne širine od meje brega voda 1. reda in 10 m od meje brega voda 2. reda.

Opombe: * datum veljavnosti registracije
** rok odprodaje zalog

POZOR: Pridelovalci vključeni v IPL lahko po potrebi (preseženi pragovi škode) za zatiranje repne grizlice in / ali belinov v posevkih oljne ogršči uporabite sredstva na osnovi aktivne snovi alfa-cipermetrin, lambda-cihalotrin in deltametrin v skladu z navodilom za uporabo!

Pridelovalci vključeni v IPL poznate omejitev uporabe insekticidov iz skupine piretroidov v pridelavi oljne ogršči na enkrat letno oziroma je izjemoma dovoljeno piretroide uporabiti dvakrat letno, vendar le v primeru izrednih razmer ter uradne napovedi opazovalne službe (zadnja dopolnitev TN za IPL 2011). Zaradi nove nastale situacije zaradi prepovedi prometa in uporabe FFS, ki vsebujejo aktivne snovi klotianidin, imidakloprid in tiametoksam na semenu oljne ogršči, ki velja od 29.4.2011, in sprememb v tehnoloških navodil vam svetujemo, da se v primeru potrebe po več kot enkratni uporabi piretroidov letno o uporabi posvetujete s svojim kmetijskim svetovalcem oziroma preverite morebitne spremembe tehnoloških navodil!

Pred uporabo fitofarmacevtskega sredstva obvezno preberite in upoštevajte navedbe na etiketi oziroma v navodilu za uporabo.

Pri tretiranju ravnajte tako, da **preprečite onesnaženje** vodotokov, vodnjakov, jezer in vodnih izvirov (upoštevajte varstvene pasove) ter poskrbite za **varstvo čebel!**

Za pravočasno ukrepanje je seveda potrebno preko cele rastne dobe spremljati zdravstveno stanje posevkov, kajti izbira registriranih fungicidov in insekticidov za uporabo v oljni ogrščici ni pretirana.

Pripravila: Iris Škerbot, univ. dipl. inž. agr.
svetovalec specialist II (za varstvo rastlin)